IBOR en beheerplannen

Commissievergadering 24 November 2026

Waar werken we naar toe?

Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (2027-2036) (actualisatie na 5 jaar)

Richting en kaders voor beheer en onderhoud van de objecten in de openbare ruimte.

Vaststelling door de raad.

Beheerplannen (2027-2031)

- Groen en Bomen
- Openbare Verlichting
- Water en Riolering
- Wegen
- Civiele Kunstwerken

Nader concretisering binnen de kaders in beheerplannen.

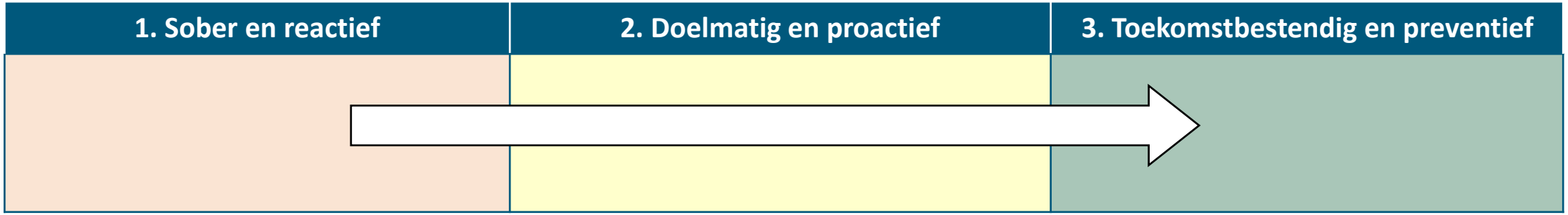
Vaststelling door het college.

1 JAREN 60-70
De openbare ruimte werd ontwikkeld
Wegen & verharding
Verlichting
Groen
Riolering
2 1970 – CA. 2000
Objecten in de openbare ruimte werden onderhouden.
Vervanging nog ver weg.
Wegen & verharding
Verlichting
Groen
Riolering
3 CA. 2000 – HEDEN
De vervangingsopgave is aanwezig, maar wordt vooruit geschoven.
We zitten nu midden in de berg.
VOORUIT GESCHOVEN
VERVANGINGS-OPGAVE OPENBARE RUIMTE
2000
2010
2020
2030
2040
Wegen & verharding
Verlichting
Groen
Riolering
Financiën
Duurzaamheid
Klimaat-adaptatie
Leefbaarheid
KOSTEN
ONTWIKKELING
Investeren in aanleg van de openbare ruimte
BEHEER & ONDERHOUD
Lage kosten door regulier onderhoud. Vervanging nog ver weg.
VERVANGINGSOPGAVE
Uitstel verschuift de opgave, maar maakt deze groter en duurder.
Vooruitschuiven geen optie meer: kosten, risico's en overlast nemen toe.
Verharding
Groen
Riolering
Verlichting
Klimaatadaptatie
Energietransitie
Duurzaamheid
Leefbaarheid
Vervangingsopgave begint zichtbaar
1960
1970
1980
1990
2000
2010
2020
2030
2040
2050
TIJD
WE ZITTEN HIER
Waarom nú vervangen en vernieuwen?
Financieel verantwoord
Voorkom hogere kosten en risico's later
Duurzaam
Minder CO2, circulair en toekomstbestendig
Klimaatbestendig
Beter bestand tegen hitte, droogte en wateroverlast
Leefbare wijken
Fijne, veilige en gezonde leefomgeving
KERNBOODSCHAP
De openbare ruimte die in de jaren 60-70 is aangelegd bereikt gelijktijdig het einde van haar levensduur. De vervangingsopgave bestaat niet alleen uit het vervangen van assets, maar ook uit het realiseren van maatschappelijke opgaven.
Uitstel verschuift de opgave, maar maakt deze groter en duurder.

Doel vandaag

Vooraf:

- 1 juli: **Beeldvormende** werksessie raad en commissie
- 24 september: **Oordeelvormende** werksessie raad en commissie

Uw verzoek op 24 september:

- ➢ Nadere toelichting van de scenario's met aandacht voor maatschappelijk effect.
- ➢ Nader onderscheid kosten.

Doel: Toetsen voorstel uitwerking in het IBOR
'Hebben wij u goed begrepen'

24 september: scenario's hoofdlijn

Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3
+ Onderhoud t.b.v. **instandhouding**	+ Onderhoud t.b.v. **instandhouding**	+ Onderhoud t.b.v. **instandhouding**
- Minimaal investeren (**levensduur verlengen**)	- + Doelmatig investeren (**levensduur verlengen of vervangen**)	+ Toekomstgericht investeren (**vervangen**)
- Mogelijkheid tot (functionele) verbeteringen nihil – **geen ambities**	- + Mogelijkheid tot (functionele) verbetering bieden – **mogelijk ambities**	++ Mogelijkheid tot (functionele) verbetering aangrijpen – **ambities**
- **Reactief** op basis van schade	- + **Proactief** op basis van kwaliteitsontwikkeling (vooruitkijken)	+ **Preventief** en cyclisch (vooruitplannen)
- + Achterstanden **bijhouden**	+ Achterstanden **inlopen**	+ Achterstanden **inlopen**
- Vervangingsopgave **niet inlopen**	- + Vervangingsopgave **deels inlopen**	+ Vervangingsopgave **inlopen**
- - Risico op calamiteiten **neemt toe**	- + Risico calamiteiten is **beheerst**	+ Risico op calamiteiten **neemt af**

Voorstel uitwerking Groen & Bomen

GROEN & BOMEN

	Sober en reactief	Doelmatig en proactief	Toekomstbestendig en preventief
BEHEERSTRATEGIE	• **Onderhoud** blijven we doen op basis van kwaliteitsniveau B • **We vervangen groen en bomen minimaal**; pas wanneer het technisch onvermijdelijk is. Dit doen we 1:1. We voeren dus **geen omvormingen van plantvakken** uit om aanvullende ambities in het kader verduurzaming, biodiversiteit of beleving te realiseren. • **Boomwortelopdruk** lost de wegbeheerder op door boomwortels weg te hakken en bestrating terug te leggen. Dit gaat ten koste van de gezondheid en levensduur van de boom. We dragen daar niet aan bij. • Boomveiligheid controleren we ééns per 5 jaar in de kernen zoals we dat op dit moment ook doen. In het buitengebied doen we dit incidenteel.	• **Onderhoud** blijven we doen op basis van kwaliteitsniveau B • **We vervangen groen en bomen minimaal;** pas wanneer het technisch onvermijdelijk is. Dit doen we 1:1. We voeren dus **geen omvormingen van plantvakken** uit om aanvullende ambities in het kader verduurzaming, biodiversiteit of beleving te realiseren. • Boomwortelopdruk lossen groen- en wegbeheerders samen doelmatig op. We dragen bij aan verbetermaatregelen om **overlast te verminderen en de boom zo gezond en toekomstbestendig mogelijk te behouden.** • Boomveiligheid controleren we ééns per 3 jaar in de kernen [illegible] het buitengebied.	• **Onderhoud** blijven we doen op basis van kwaliteitsniveau B • **We vervangen groen planmatig en proactief;** waarbij we locatiegericht omvormen om **aanvullende ambities te realiseren op gebied van verduurzaming, biodiversiteit en beleving.** • We vervangen bomen wanneer dit **bijdraagt aan soortendiversiteit en toekomstbestendigheid van het bomenareaal.** We plaatsen de juiste soort op de juiste plaats, én in een toekomstbestendige groeiplaats. • Boomwortelopdruk lossen groen- en wegbeheerders samen doelmatig op. We dragen bij aan verbetermaatregelen om **overlast te verminderen en de boom zo gezond en toekomstbestendig mogelijk te behouden.** Boomveiligheid controleren we ééns per 3 jaar in de kernen én in het buitengebied.
MAATSCHAPPELIJK EFFECT	• Voor nieuwe inrichting van groen en bomen is vrijwel geen ruimte. Daarmee kunnen we **geen gerichte meerwaarde** realiseren in bestaande plantvakken. • De wegbeheerder draagt zorg voor **toegankelijkheid van [illegible]wegen** door boomwortels weg te hakken. Ook als dit ten koste g[illegible]van de gezondheid en levensduur van de boom. • Boomveiligheid hebben we deels in beeld, het **risico op sch[illegible]** bij zwaar weer is reëel. • De **beleving en leefbaarheid van inwoners staan onder druk** door omdat inwoners er geen ruimte is voor vernieuwing, terwijl de frequentie van onderhoud en overlast toeneemt. • Boomveiligheid hebben we deels in beeld, het **risico op schades** bij zwaar weer is reëel.	• [illegible]ieuw[illegible]groe[illegible]n is vrijwel geen ruimte. Daar[illegible]ku[illegible]n we [illegible]**erichte meerwaarde** realiseren in besta[illegible]e pl[illegible]vakken. • **Partic[illegible]tie of [illegible]praak vindt zeer beperkt plaats.** We [illegible]beteren **toegankelijkheid** van trottoirs en parkeervakken [illegible]ctureel met oplossingen voor boomwortelopdruk. • **Bij nieuwe bomen zorgen we ervoor dat in de toekomst geen boomwortelopdruk** ontstaat. • Boomveiligheid hebben we conform wet- en regelgeving in beeld voor het gehele areaal. **Het risico op schades bij zwaar weer proberen we te minimaliseren.** • **De leefbaarheid neemt toe** door gerichte maatregelen betreffende de toegankelijkheid en heb beperken van risico op schade. **De beleving blijft gelijk** door gezond groen/bomen van het huidige areaal, er is echter geen toename van groen..	• Groen vervangen we niet standaard 1:1, maar we realiseren locatiegericht **meerwaarde op gebied van beleving, toekomstbestendige inrichting en klimaatrobuuste soorten.** • We **participeren met inwoners over (her-)inrichting en gebruikerswensen.** • We voorkomen en verminderen schades door bomen na storm doordat we gericht vervangen. **Gezonde bomen** zijn daarbij ons uitgangspunt. • Waar nodig verlagen we groenvakken, zodat water niet op straat blijft staan maar kan **infiltreren** in bermen en plantvakken. • Bij nieuwe bomen zorgen we ervoor dat in de toekomst **geen boomwortelopdruk** ontstaat. • We benadrukken het groene karakter van Leudal bij aantrekkelijke wandel- en fietsroutes met bijpassend **biodivers** groen • Boomveiligheid hebben we conform wet- en regelgeving in beeld voor het gehele areaal. **Het risico op schades bij zwaar weer proberen we te minimaliseren**.

CONCEPT

Voorstel uitwerking Water en Riolering

Water en Riolering

	Sober en reactief	Doelmatig en proactief	Toekomstbestendig en preventief
BEHEERSTRATEGIE	• Rioolinspecties 1x per 10 jaar, met **milder risicoprofiel** voor maatregeltoetsing voor korte termijn planning. • **Risicoacceptatie** (en daarmee de gehanteerde levensduren) voor **langetermijnsplanning wordt verhoogd**. • **Bij vv-riolering focus op reactieve instandhouding** met relinen (levensduurverlenging). Enkel bij constructieve noodzaak vervanging en systeemverbetering i.r.t. water- en klimaatopgaven overwegen. • **Bij mechanisch stelsel enkel reactief** inspelen op calamiteiten en storingen, géén proactieve systeemverbetering met accepteren van resulterende (toekomstige) stelselbeperkingen. • **KRW-opgaven** (verbetering overstorten) zijn volgend, enkel als meekoppelkans bij bovengrondse herinrichting. • **Subsidieregeling particulieren vervalt**	• Rioolinspecties 1x per 10 jaar, met **huidige risicoprofielen** voor maatregeltoetsing voor korte termijn planning. • **Risicoacceptatie** voor **langetermijnsplanning** blijft **gelijk aan huidig**. • **Bij vv-riolering focus op doelmatige instandhouding** met relinen (levensduurverlenging), waarbij naast constructieve staat óók gekeken wordt naar toekomstbestendigheid en verbeterpotentieel systeem i.r.t. water- en klimaatopgaven. • **Bij mechanisch stelsel deels proactief verbeteren,** met aanpakken enkel grootste knelpunten i.r.t. toekomstbestendigheid. • **KRW-opgaven** zijn sturend in aanpak voor **belangrijkste knelpunten**, verder volgend. • **Subsidieregeling particulieren voortzetten, enkel als het waterschap meedoet.**	• Rioolinspecties 1x per 10 jaar, met **uitgebreide en strengere risicoprofielen** voor maatregeltoetsing in risicogebieden voor de grondwaterkwaliteit (zoals bij beoogde uitbreiding beschermd grondwatergebied). • **Risicoacceptatie** (en daarmee de gehanteerde levensduren) voor **langetermijnsplanning wordt verlaagd**. • **Bij vv-riolering focus op doelmatige instandhouding en integrale afstemming**, waarbij keuze mede afhangt van integrale afstemming over andere opgaven in de OR, middels de gemeentelijke TOR. • **[illegible] mechanisch stelsel proactief** verbeteren knelpunten i.r.t. toekomstbestendigheid. • **KRW-opgaven** zijn sturend in aanpak voor **alle knelpunten**, ook zonder meekoppelkansen. • **[illegible]ubsidieregeling particulieren voortzetten, ook als waterschap niet [illegible]eedoet. Gemeente geeft goede voorbeeld bij eigen vastgoed.**
MAATSCHAPPELIJK EFFECT	• Wateroverlast, droogte en hitte worden vooral aangepakt bij concrete problemen. Bestaande kwetsbaarheden blijven hierdoor langer aanwezig en **de klimaatbestendigheid neemt beperkt toe**. • Maatregelen voor (grond)waterkwaliteit en drinkwater-bescherming worden vooral uitgevoerd bij een directe aanl[illegible]ng of gekoppeld aan andere werkzaamheden. **Verbeteringen [illegible]den beperkt gerealiseerd**. • **Het systeem blijft functioneren**, maar het **risico op storinge[illegible] capaciteitsknelpunten en ongeplande uitgaven neemt toe**. De druk op de mechanische riolering in het buitengebied blijft. • Meekoppelkansen voor **vergroening, klimaatadaptatie, verkeersveiligheid en herinrichting worden beperkt benut**. • Inwoners en bedrijven kunnen **vaker hinder ondervinden van wateroverlast, droogteschade en systeemstoringen.** • Inwoners zijn in grotere mate **zelf verantwoordelijk** voor het treffen van **klimaatadaptieve maatregelen op** eigen terrein. • **De maatschappelijke lasten blijven op korte termijn het laagst** doordat investeringen worden uitgesteld. **De kans op noodmaatregelen, piekuitgaven en hogere kosten op langere termijn neemt toe.** • Inwoners, bedrijven en weggebruikers ervaren **relatief weinig hinder door werkzaamheden.**	• Knelpunter[illegible]ater[illegible]rlas[illegible]oogte en hitte[illegible]n planmatig [illegible]akt w[illegible]r d[illegible]at [illegible]appe[illegible]m[illegible]aarde het grootst is. **De klima[illegible]este[illegible]ghe[illegible]gelei[illegible]k toe.** • Maatr[illegible]en v[illegible]t (grond[illegible]erkwaliteit en drinkwater-bescherming worde[illegible]veel[illegible]gelijk gekoppeld aan vervangingsprojecten. **Verbe[illegible]ngen worden gerealiseerd tegen maatschappelijk [illegible]dbare kosten.** • **Het systeem blijft betrouwbaar functioneren door tijdig onderhoud, renovatie en vervanging.** Capaciteitsproblemen worden aangepakt waar de risico's het grootst zijn. • Per project wordt afgewogen of relining of integrale vervanging de meeste maatschappelijke waarde oplevert. **Meekoppelkansen worden benut wanneer deze doelmatig zijn.** • Hinder door **wateroverlast, droogteschade en storingen wordt waar mogelijk beperkt.** • **Inwoners worden gestimuleerd** om zelf bij te dragen aan een **klimaatbestendige leefomgeving.** • Investeringen blijven beheersbaar en goed voorspelbaar doordat maatregelen planmatig worden uitgevoerd. • **Overlast tijdens werkzaamheden blijft doorgaans beperkt** door een bewuste afweging tussen relining en integrale vervanging.	• Het systeem wordt actief voorbereid op extremere neerslag, droogte en hitte. **Wateroverlast en klimaatschade worden zoveel mogelijk voorkomen.** • Maatregelen voor (grond)waterkwaliteit en drinkwaterbescherming worden versneld uitgevoerd. Het systeem levert daardoor **een grotere bijdrage aan een gezonde leefomgeving.** • De betrouwbaarheid en robuustheid van het systeem nemen toe. **Capaciteitsknelpunten worden vroegtijdig opgelost en toekomstige risico's zoveel mogelijk voorkomen**. • Rioolvervangingen worden actief benut voor vergroening, waterberging, verkeersveiligheid en herinrichting. Hierdoor ontstaat **meer maatschappelijke meerwaarde.** • Inwoners, bedrijven en maatschappelijke voorzieningen lopen **minder risico op wateroverlast, droogteschade en systeemuitval. De leefomgeving wordt groener en klimaatbestendiger.** • **Inwoners worden gestimuleerd** om zelf bij te dragen aan een **klimaatbestendige leefomgeving.** • Investeringen zijn het hoogst doordat vervangingsmomenten worden benut om **meerdere maatschappelijke opgaven tegelijk op te lossen.** • De omvang van werkzaamheden neemt toe, waardoor **vaker tijdelijke hinder** ontstaat.

CONCEPT

Samenvatting per asset

	Sober en reactief		Doelmatig en proactief		Toekomstbestendig en preventief	
GROEN & BOMEN	Minimaal vervangen van groen en bomen	0	Minimaal vervangen van groen en bomen.	0	Planmatig en proactief vervangen van groen en bomen	+
	Geen ruimte voor meerwaarde duurzaamheid, biodiversiteit en beleving inwoners.	-	Bij technische noodzaak omvormen van plantvakken met beperkte meerwaarde voor duurzaamheid, biodiversiteit of beleving inwoners.	0	mbities betreffende verduurzaming, biodiversiteit en beleving worden hierbij meegenomen	+
	Maatregel boomwortelopdruk gericht op toegankelijkheid.	0	Maatregel boomwortelopdruk gericht op toegankelijk d, gezondheid en levensduur boom.	+	Maatregel boomwortelopdruk gericht op toegankelijkheid, ezondheid en levensduur boom.	+
	Maatregel boomwortelopdruk gaat ten kosten gezondheid en levensduur boom.	-				
	In de kernen inzicht boomveiligheid, risico's op schade geminimaliseerd.	0	In de kernen buit rebi inzicht boom eid, sch g ini lise	+	In de kernen en het buitengebied inzicht boomveiligheid, risico's op schade geminimaliseerd.	+
	In buitengebied beperkt inzicht boomveiligheid, risico's op schade bij zwaar weer.					
	Onderhoudskosten: €		*Onderhoudskosten:* €		*Onderhoudskosten:* €	
	Investering: €		*Investering:* €		*Investering:* €	
	Formatie: X		*Formatie:* X		*Formatie:* X	

CONCEPT

Aanvullingen / vragen?

Understanding today.
Improving tomorrow.

Hoe verder

✓Jullie input nemen wij mee in de uitwerking van het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte.

✓Dit IBOR wordt aan de Raads(cie) ter besluitvorming voorgelegd.

❑ Vervolgens vindt nadere uitwerking binnen de in het IBOR gestelde kaders plaats in de beheerplannen

Bedankt

